

Adem'in Öyküleri

Daniel Quinn

yabanıl

Çeviren: Cem Şen
Klan Yayınları 2006

Bereketin İşaretleri

Tanrılar, evreni yaratmak için bir araya geldiklerinde kendi kendilerine şunları söylediler: “Bu evren, bizim sonsuz bereketimizin ifşası ve gözleri görenlerin görebildiği işareti olsun. Onu yaratırken, hiçbir varlığa diğerinden daha az özen göstermeyelim: en kırılgan çimen yaprağından en güçlü yıldızlara, saatlerce vızıldayan bir sivrisinekten binlerce yıl varolacak dağlara, incecik bir cam tabakasından altın yataklarına kadar her şeye aynı özeni gösterelim. Aynı dal üzerindeki iki yaprak, aynı ormandaki iki ağaç, dünyadaki iki ülke, bir yıldızın çevresinde dönen iki gezegen birbirine benzemesin. Bu sayede, Yaşam Kanunu, gözleri olanların görebileceği kadar basit olsun: beslenmek için otlarda dolaşan tavşan, pusuya yatmış bekleyen tilki, üzerlerinde dolaşan kartal ve yayını göğe doğru geren insan bu kanunu anlasın.”

Bunun üzerine ilk şeyden sonuncusuna, varolan iki şeyden biri birbirine benzemeden, yıldızlardan daha fazla sayıda kuşaklar boyunca varolan varlıklardan hiçbirine diğerinden daha az özen gösterilmeden, evren bu şekilde yaratıldı. Ve görececek gözleri olanlar, bu işaretlerin tümünü okudu ve Yaşam Kanunu’nu izledi.

Tavşanın İşi

Tanrı, yaşamın bulunduğu her yerde bereketli bir şekilde bulunan canlılıktır; ama her mevsimde her şey için değil. Çekirgeler büyüdüğünde kuşlar ziyafet çeker, bizonlarla geyiklerse aç kalır; yine de o mekan her zaman olduğu kadar ve olabildiğince yaşamla doludur. Yaşamın olduğu hiçbir yer bir çöl değildir; tabii ki insan haricinde.

Günlerden bir gün Adem, bu tür yerlerden birinin yakınlarında yurt kurdu ve gün boyunca avlanmaya çalıştı ama şansı yaver gitmedi. Geri dönmeye karar verdiğinde, oğlu Habil'e şöyle söyledi: "Bu gece aç kalma sırası bizde; tanrı bize bir şey yollamadı." Tam o sırada yolları, yabani bir keçinin yoluyla kesişti ve Adem onu avladı. Avını sırtına vuran Adem, "Haydi hemen yurdumuza dönelim," dedi. "Annenle birlikte kendimize bir ziyafet çekelim."

Tam gün batımı sırasında bir nehrin kıyısından geçerlerken, Habil, su kenarında bir tavşan gördü ve hızla mızrağını ona doğru çevirdi. Tam mızrağını fırlatacakken Adem, oğlunun elinin üzerine elini koydu ve oğlunun mızrağı havada kalakaldı.

Habil, "Görmüyor musun baba?" diye bağırdı. "Şurada su içen bir tavşan var!"

"Gördüm!" diye yanıtladı Adem.

"Peki o zaman beni niçin durdurdun? Bak kaçıp gitti. Onu avlamalıydım!"

Oğluna avlanmayı öğretmeye yeni başlamış olan Adem bir süre sonra çok daha deneyimli bir öğretmen olacaktı, ama şimdi bir anda hazırlıksız yakalandı ve oğlunun itirazı karşısında ne diyeceğini bilemedi. En sonunda mırıldanarak, tatmin edici olmaktan uzak bir yanıt verse de elinden gelen en doğru şeyi söyledi: "Tavşanın tamamlaması gereken işleri var."

Henüz bir çocuk olan Habil'in bu konuda bir sürü sorusu vardı ve tavşanın bitirmesi gereken işinin ne olduğu konusunda sorular sormaya başladı. Her sorusuyla Adem'in kendisini daha yetersiz ve aptal hissetmesine neden oluyordu; çünkü elbette Adem, tavşanın tamamlaması gereken işin ne olduğuna dair hiçbir fikre sahip değildi. Bu, yalnızca öylesine söylenmiş bir şeydi; Habil'e bütün olup biteni nasıl anlatabileceğini bilemiyordu. O gece yurtlarında, keçi temizlenip yenildikten sonra, Adem hâlâ oğlunun aklının tavşan konusunda karışık olduğunu görebiliyordu; bunun üzerine bir süre düşündükten sonra şunları söyledi: "Yanıma otur da sana bir öykü anlatayım: Bir gün oğlum Habil, kendi başına ava çıktı ve yolu, yuvasına dönen bir aslanın yoluyla kesişti. Aslan gün boyu av aramış ama bulamamıştı ve hem eşinin hem de yavrularının o gece aç kalacaklarını biliyordu. Bu nedenle Habil'in peşine düştü ve onu öldürüp yuvasına

taşıdı. Şimdi söyle bana, bu öykü hakkında ne düşünüyorsun ve eğer gerçek hayatta senin oğlunun başına böyle bir şey gelseydi ne hissederdin?”

Habil bir süre düşündükten sonra, “Sanırım ölen kişi için üzülürdüm,” dedi.

“Haklısın,” diye yanıt verdi Adem. “Ben de senin için üzülürdüm. Ama tanrının, karnını doyurması için ona gönderdiği nimeti aldı diye aslana kızamazdım. Şimdi sana ikinci bir öykü anlatacağım. Bir gün Habil, kendi başına ava çıkar ve bir süre sonra, avdan yuvasına dönen bir aslanla yollarının kesiştiğini fark eder. Aslan, dişlerinin arasında bir keçi taşımaktadır; ama Habil’i gördüğünde keçiyi yere bırakıp onun peşine düşer ve bir yandan da kendi kendine şöyle düşünür: ‘Hem keçiyi hem de insanı avlayacağım.’ Şimdi bana bu öykü konusunda neler düşündüğünü ve eğer gerçek hayatta başına böyle bir şey gelse neler hissedeceğini söyle.”

Habil yeniden düşündü ve ardından, “Sanırım hiçbir aslan böyle bir şey yapmazdı,” dedi.

“Yanıyorsun,” diye karşılık verdi Adem. “Belli bir aslan türü bunu yapabilir ve eğer böyle bir şey olursa o aslanın peşine düşüp onu öldürürüm; çünkü o, delirmiş bir aslandır ve ihtiyacının dışında, gördüğü her şeyi öldürmektedir. Kendi kendine şöyle düşünmektedir: ‘Eğer gördüğüm her şeyi öldürürsem, o zaman tanrıların benim üzerimde güçleri kalmaz ve asla “Bugün aç kalma sırası aslanda, bugün acı çekme sırası aslanda, bugün ölme sırası aslanda,” diyemezler. Bu dünyada gördüğüm her şeyi öldüreceğim ki yalnızca ben yaşayabileceğim. Tilkinin avı olan yabani tavşanı yiyeceğim ve tilki açlıktan ölecek; kurdun avı olan antilobu yiyeceğim ve böylece kurt ölecek; ama ben yaşayacağım. Kimin karnının doyacağına kimin aç kalacağına, kimin yaşayacağına, kimin öleceğine ben karar vereceğim. Bu sayedesonsuza kadar yaşayacak ve tanrıların benimle ilgili tasarılarına engel olacağım,’ Ve bu delilik, aslanın tüm yaşamı katletmesine neden olur.”

Ardından Adem, konuşmasını sürdürdü: “Bugün gördüğümüz keçi de tavşan da bu mekandaki yaşama, yani Tanrı’ya aittiler; ikisi de tıpkı ibzim de olduğumuz gibi Tanrı’nın ellerinde yaşıyorlardı. Ama tavşan, avlamamız için bize yollanmamıştı. Bize yollanan keçiydi; Tanrı, o keçiyi bize bir armağan olarak yollamıştı. Ama tavşan hâlâ Tanrı’ya ait; O’nun ellerinde yaşayacak başka bir saati, başka bir günü, başka bir yılı var. Onu öldürmek Tanrı’ya ait olan bir şeyi çalmak olur ve o zaman yaptığımız şey ise cinayetten başka bir şey olmaz.”

Ertesi gün, yine şanssız geçen günlerden bir tanesiydi ve Adem ile oğlu, gün batımı yaklaşırken boş ellerle yurtlarına geri dönüş yolunu tutmuşlardı. Ama tam nehri geçtikleri sırada, bir gün önceki tavşanın, nehrin kenarında kendilerini beklediğini gör-

düer. Adem hemen onu avladı ve oğluna, “Gördün mü,” dedi. “Bu tavşanı, bizim için ertesi güne kadar saklayan Tanrı’nın elinden kapmaya çalışmaya gerek yoktu çünkü Tanrı, nasıl olsa onu bize verecekti. Eğer tavşanı vermese o zaman başka bir canlıyı verecekti. Tanrı, tavşanın bir gün daha yaşamasına karar vermişti. Şu anda ise onu bize vermeye karar verdi ve bu da bir gün daha yaşayabileceğimiz anlamına geliyor. Yaşam ateşi sonsuza kadar yanmayı sürdürür; çünkü Tanrı, kimsenin elindekini kapmadan herkese sırasıyla verir.”

O günlerde, bu şekilde tanrıların, tohumlarını kendi ettikleri bahçenin bakımını yapmalarına izin verilirdi. Onlar yaşamın ateşini gönderir, ateş bir yere akar, ateşin akışı yolundan saptırıldığında ise her şey bozulurdu. Kanunu evrenin her yanına yazdıkları gibi dünyaya da yazmışlardı: Kuşaklar boyunca varolan hiçbir şey bir diğerine benzemeyecek. Bunu olaylara yazmışlardı ve bu sayede her tür, her canlı, kuşaklar boyunca tanrıların elinde büyüyordu.

İnsan, Ademoğlu ya da Homo olarak adlandırdıkları tür de bu şekilde büyüdü ve Yaşam Kanunu’nun hükmü altında diğer tüm canlı türleri gibi değişime uğradı. Bu sayede on binlerce yıl içinde Homo habilis, Homo erectus’a, Homo erectus ise Homo sapiens’e dönüştü. Ama bunların hepsi de Ademoğluydu ve kuşaklar boyunca hiç bir istisna olmaksızın hepsi de avcı-toplayıcı oldu. Kırlangıcı da, ayıyı da, yunusları da yöneten aynı yaşam ve aynı Kanun, onları da yönetiyordu.

İzler

Bir gün Adem, oğlu Habil ile birlikte ormana gitti. Kuşlar, ağaçların üst dallarında şakıyorlardı. Adem, yürüdükleri patikada durdu ve oğluna da durmasını işaret etti. Bir süre boyunca ikisi de ne yürüdü ne de konuştu; ardından Habil, “Niçin burada durduk baba?” diye sordu. Ama Adem eliyle ona işaret etti: Sessiz ol.

Kısa bir süre sonra orman sessizleşti ve Adem yumuşak bir şekilde konuşmaya başladı: “Kuşlar burada olduğumuzu unuttular ve tehlike sinyali vermediler. Sessiz kal ve izle.” Bunun üzerine Adem ve Habil, sessiz kalıp izlerlerken, kuşların tehlike sinyali vermeleri üzerine saklanan hayvanlar, birer birer yeniden rahatsız edilmeden önceki işlerine dönmeye başladılar. Adem ve Habil görünmeden durdukları için, fare, kırlangıç, porsuk, rakun, sincap ve geyik yeniden işleri ile uğraşmaya başladılar. Her biri yeniden hareket etmeye başladıklarında Adem, Habil’e onların izlerini ve beslenmek için her durakladıklarında, bir keşifte bulunurken gösterdikleri her kararsızlıkta, korktuklarında ya da acele ettiklerinde yollarının üzerinde ne tür izler bıraktıklarını da gösterdi. Ardından Adem açtığı elini Habil’e doğru uzattı ve Habil, niçin böyle bir şey yaptığını anlamadan babasının avcundaki izleri incelemeye başladı.

Sonunda Adem, oğluyla birlikte, ormana ilk girdiklerinde izledikleri yolun başına doğru yürümeye başladı. Bu yol boyunca kendi izlerinin, kendi işlerini yapmakla meşgul olan diğer hayvanların izleriyle nasıl kesiştiğini ya da onlar tarafından kendi izlerinin nasıl izlendiğini gösterdi. Sonunda ormanı terk ettiklerinde ve Adem daha fazla bir şey söylemediğinde, Habil, babasına bütün bu gösterdiklerinin ne anlamına geldiğini sordu. Adem, “Açıklanacak bir şey yok,” dedi. “Her iz tanrının elinde başlar ve onun elinde sonlanır. Her iz, bir yaşam uzunluğundadır.”

Fakat Habil, bu yanıtla tatmin olmayıp babasından anlatmaya devam etmesini istedi. Adem, bir süre düşündükten sonra konuşmaya başladı: “Hem av hem de avcı, karşılaş-tıklarında kendi izleri, kendi yolları üzerinde bulunurlar; ve her ne kadar uzak olursa olsun tanrının elinde olmayan bir iz yoktur.”

Habil bununla da yetinmeyip babasını sorularıyla sıkıştırmayı sürdürdü. En sonunda Adem, “Her bir iz, her bir yol, tıpkı sonsuza kadar örülen bir ağ gibi tanrının elinde bir arada bulunur,” dedi. “Ayrıca ne senin ne de benim izlerimiz arının, sincabın ya da serçenin izlerinden daha önemli ya da daha önemsiz değildir. Bu izlerin tümü, bir ara bulunurlar.”

Ve Adem, bundan başka söylenecek bir şey olmadığını düşündü.

Sırtında Dağı Taşıyan Hamamböceği

Sonbaharın sonlarına doğru yaklaşırlarken, Adem ve ailesi, küçük bir tepenin eteğinde bulunan yurtlarını başka bir yere taşımaya karar verdiler. Henüz bir çocuk olan Habil, “Niçin buradan ayrılıyoruz?” diye sordu.

Adem yanıt verdi: “Yaz başında buraya ilk geldiğimizde burasının nasıl bir yer olduğunu hatırlıyor musun? Av boldu, her yer meyvelerle, böğürtlenlerle, cevizlerle doluydu. Ama artık av hayvanları ulaşamayacağımız kadar uzağa gitti, ağaçlar ve bitkiler meyve-lerini bizimle cömertçe paylaştı. İhtiyacımızı karşılamak için her gün daha uzağa gitmemiz gerektiğinin farkındasın. Burada daha fazla kalmamız bizi tüketmekten başka bir işe yaramayacak.

Habil, bir sonraki yıl buraya yeniden dönüp dönmeyeceklerini sordu. Adem, “Hayır gelecek yıl dönmeyeceğiz,” yanıtını verdi. “Bir sonraki yıl da dönmeyeceğiz; ama üçün-cü yıl geriye dönebiliriz.”

Bunun üzerine Adem, oğlunu son kez uzaktaki tepelere doğru götürdü. Habil, yolda babasına, “Niçin avlanıyoruz, baba?” diye sordu. “Yurdumuzda, bugünkü ihtiyacımızı karşılayacak kadar yiyeceğimiz var.” Adem gülümsedi ve yanıt verdi: “Eğer tanrılar

bize bir şey yollarlarsa alacağız; ama rahatımız için değil ihtiyacımız olacağı için. Kış yurdumuza yapacağımız yolculuk uzun olacak ve avlanmak için pek zaman bulamayacağız.”

Tepeleri tırmanırken, yoğun bir kar yağmaya başladı. Habil, “Geri dönelim baba,” dedi. “Burada donacağız.” Fakat Adem, “Merak etme donmayacağız,” dedi ve yürümeyi sürdürdü.

Çok zaman geçmemiştir ki karın üzerinde taze izlere rastladılar. Adem, Habil’e dönüp, “Gel,” dedi. “Sana bir yabancı tavşanın izini nasıl süreceğini göstereceğim. Kısa süre sonra ısınırın.” İzlerin peşinden koşarlarken, Adem, Habil’e av peşinde giderken ne yapması gerektiğini anlattı ve kısa süre sonra avlarını gördüler.

Avcıların yaklaştığını gören tavşan, karların arasına sindi ve neredeyse görünmez oldu. Fakat avcılar halen yaklaşıp sonunda aralarındaki mesafe bir kaç adıma düştüğünde, tavşan yerinden hızla fırlayıp koşmaya başladı. Avcılar hızla avın peşine düştürler ama aralarındaki mesafe açılmaya başladı. Adem, “Şimdi!” diye bağırdı ve hızla sola döndü. Habil babasının talimatlarını izliyordu ama kendi kendine “Bu tavşanı asla yakalayamayacağız!” dedi. Fakat tam o sırada tavşan hızla sağa dönüp Habil ile karşı karşıya kaldı ve çocuk tavşanı zahmetsizce yakalayiverdi.

Habil, şaşkınlık içinde babasına, tavşanın kendi yoluna çıkacak şekilde döneceğini nereden bildiğini sordu. Adem, “Bir tavşanın peşinde koşarken onun kulaklarını izle,” dedi. “Dönmeden kısa bir süre önce kulaklarını boynunun gerisine yatıracaktır. Bu da sana onun sağa ya da sola döneceği konusunda bilgi verecektir. Eğer sağa mı yoksa sola mı döneceği konusunda doğru kararı verdiysen tavşan doğrudan avuçlarının arasına gelecektir. Eğer hatalı karar verdiyse o zaman diğer yöne koşacak ve bu durumda bir kez daha peşine düşüp bu sefer doğru karar vermeyi umut etmekten başka bir şansın kalmayacak.”

Avcılar, yurtlarına dönüş yoluna geçtiklerinde kar yağışı daha da hızlandı. Habil’in dişleri birbirine vuruyordu. Adem, “Niçin bu kadar ses çıkarıyorsun?” diye sordu. Oğlu ise üşüdüğünü söyledi. Bunun üzerine Adem, “Öyleyse durup biraz ısınalım,” dedi ve karların üzerine oturdu.

Habil, “Ateş yakmayacak mısınız?” diye sordu. Fakat babası, “Ateş yakmak ısınmanın yalnızca bir yoludur,” dedi. “Ama ısınmanın bir başka yolu daha var. Sakice otur ve soğğun seni mahvetmek isteyen bir düşman olduğunu düşünmeyi bırak.”

Habil, babasının söylediğini yaptı ama dişleri birbirine vurmaya sürdürüyordu. Bunun üzerine iyice giysilerine sarındı. Onu izleyen babası, “Seni üşüten şey giysilerin,” dedi.

Adem, az önce avladıkları tavşanı kavrayıp havaya kaldırdı ve şöyle dedi: “Bu tavşanı sıcak tutan onun kürkü değildi. Tavşan ve soğuk tek bir şeydi.”

Bunun üzerine Adem, giysilerini çıkardı ve bir kenara bıraktı. “Böylesi daha iyi,” dedi. “Şimdiden kendimi daha sıcak hissediyorum.” Ama Habil, elbiselerini çıkarmadı ve kısa bir süre sonra tilkinin dişlerinin arasındaki bir kuş gibi titremeye başladı.

Adem, “Belki de bir öykü dinlemek içini ısıtabilir,” dedi. “Bakalım içini ısıtacak bir öykü bulabilecek miyim?” Bir süre düşündükten sonra öyküyü anlatmaya başladı.

Bir zamanlar bir dağın eteklerindeki bir ağacın altında yaşayan genç bir hamamböceği vardı. Cesur ve dayanıklı bir hamamböceği idi ama aynı zamanda çok da inatçıydı. Büyürken bir hamamböceği olmanın ne demek olduğunu öğrendi ama dik kafalılığı ile bu gerçeği reddetti. Babası ona, “Biz hamamböceklerini yol açarız,” demişti. “Her şey için yol açarız ve bu şekilde hayatta kalırız. Bir tehlikenin yaklaştığını fark ettiğimizde kendimizi bir yaprak kadar inceltir ve en yakındaki çatlağın içine kaçıveririz.”

Fakat genç hamamböceği yaşama karşı bu tür bir yaklaşımı korkakça ve çok aşağılık buldu. “Kendimizi bir yaprak kadar inceltebildiğimiz doğru,” dedi, “ama tanrılar bize kendimizi koruyacak kadar dayanıklı ve sert bir kabuk vermedi mi? Her şey için yol açmayı reddediyorum. Bedenimin işgal ettiği bölge bana aittir. Kendimi bir yaprak kadar inceltip bir çatlağın içine saklanarak bu alanı terk etmeyeceğim. O alanı sert ve dayanıklı kabuğumun yardımı ile koruyacağım.”

Bir gün ağacın tepesinden bir yaprak üzerine düştü ama o, yerinden kıpırdamadan yaprağa, “Bu alana sahip olamayacaksın,” dedi, “kendimi senin kadar inceltip bir çatlağın içine kaçarak bu alanı sana bırakmayacağım. Senin için yol açmayacağım.” Bunun üzerine durduğu yerde durmayı sürdürdü ve kısa süre sonra yaprak, bir rüzgarla savrulup gitti.

Fazla zaman geçmemişti ki bu sefer üzerine ağaçtan bir ceviz düştü; ama hamamböceği yerinden kıpırdamadı ve cevize, “Kendimi eğer bir yaprak kadar inceltirsem, bedenimin işgal ettiği bu bölgeye yerleşip onu elimden alacağını biliyorum,” dedi, “ama burası benim alanım ve ona sahip olamayacaksın. Senin için yol açmayacağım.” Bunun üzerine bulunduğu yerden kıpırdamadı ve bir süre sonra ceviz yuvarlanıp gitti.

Fakat aradan biraz zaman geçmişti ki tepenin üzerinden bir taş yuvarlanarak aşağıya indi ve hamamböceğinin üzerine üşüverdi. Bütün bunlar olurken hamamböceği yerinden kıpırdamadı ve taşa, “Dünya üzerindeki bu kadar yer arasında, yüzlerce yıl dinlenmek için şu anda benim bulunduğum alanı seçtiğini biliyorum,” dedi, “amaburaya sahip olmayacaksın. Kendimi bir yaprak kadar incelterek burayı sana teslim etmeyeceğim.

Senin için yol açmayacağım.” Bacakları titreyerek ve sırtı ağrılar içinde taşın ağırlığına direndi ve sonunda taş, hamamböceğinin kabuğunun üzerinden yuvarlanarak gitti.

Fakat taş, yalnızca bir çığın başlangıcıydı; çünkü dağ bir anda çökmeye başlamıştı. Kısa bir süre sonra bütün dağ hamamböceğinin üzerine yıkıldı. Bu inanılmaz ağırlığın altında bile hamamböceği bulunduğu yerden ayrılmadı ve “Bir dağ olduğun için sana yol vereceğimi düşünüyorsan çok yanılıyorsun,” dedi. Tüm dünyayı ağırlığın altında ezibilirsin ama yine de sana bedenimin kapladığı bu küçük alanı teslim etmeyeceğim. Ardından tabii ki o dayanılmaz ağırlığın altında yıkıldı ve bir anda tıpkı bir yaprak gibi eziliverdi.

Habil, hâlâ tirtir titreyerek aptal bir ifadeyle babasına baktı; Adem konuşmasını sürdürdü.

“Hamamböceğinin dağın ağırlığı altında titremesi ile aynı nedenden titriyorsun. Kasların, senin onlara verdiğin umutsuz göreve, bedeninin kapladığı küçük alandaki soğuk ile mücadele etme görevine itiraz ettikleri için titriyorlar. Bu başarılacak bir görev değil ve kasların bunu biliyor. Eğer yol vermezsen ezileceksin. Durum ne olursa olsun soğuk, bedenini kaplayan küçük alanı ele geçirecek. Daha şimdiden bu tepelerdeki her yere yayıldı; toprağa, ağaçlara, kuşlara, hayvanlara, böcekler, hatta bana bile. Aramızda acı çeken yalnızca sensin çünkü içimizde bu büyük güce küçücük kaslarınla bir tek sen karşı çıkıyorsun.

“Dağ, hamamböceğinin düşmanı değil ama hamamböceği onu bir düşmana dönüştürdü ve bunun sonucunda da ezildi. Bu soğuk da senin düşmanın değil ama eğer ona yol vermezsen seni, tıpkı bir düşmanmış gibi ezip geçecek.”

Habil’in dişleri birbirine çarparken, “Bunu nasıl yapabileceğimi bilmiyorum,” dedi.

Babası, “Kaslarını rahatlat,” diye yanıt verdi. “Soğuğu dışarıda tutmaya çalışmaktan vazgeç. Bırak bedeninin içinden akıp geçsin. Ona, peşinde koştuğu bütün alanı ver. O zaman soğukun kötü kalpli ya da düşman ya da düşündüğün herhangi bir şey olmadığını göreceksin.”

Habil babasının söylediklerini yaptı ve şaşkınlık içinde kendisini yeniden rahat hissetmeye başladığını gördü. “Soğuk, tahmin ettiğim kadar üşütmüyormuş,” dedi şaşkınlık içinde.

Adem omzunu silkti. “Dağın ağır olmasının tek nedeni, hamamböceğinin onu sırtında taşımaya çalışmasıydı.”

Adem ve oğlu, kısa bir süre sonra yeniden yola koyuldular ve yurtlarına yaklaştıklarında Adem, “Hemen her zaman doğal güçlerle birlikte hareket etmenin bir yolu vardır,” dedi. “Onlarla asla, sanki yenilmesi gereken birer düşmanmış gibi karşı kaşıya gelme. Eğer böyle yaparsan, tıpkı bir kayanın altındaki yumurta gibi kırılıverirsin.”

İpin Ucundaki Ceylan

Bataklık, geniş bir savananın kenarındaydı ve bir gün Adem, yakındaki otlakta otlayan ceylanları avlamak için oğlunu da yanına alarak yola çıktı. Avcılar, rüzgarı karşılarına almaya dikkat ederek saatlerce sürüyü izledi.

Habil, babasına niçin beklediklerini sordu ama Adem oğluna başıyla işaret etti: Sessiz ol ve bekle.

Bir kaç saat daha geçtikten sonra Adem, oğluna bir işaret daha yaptı: Şimdi dikkatli ol. Tam o an, bir aslan aniden çalılarının arasından fırlayıp ceylan sürüsünün arasına daldı ve sürünün geri kalanı dört bir yana kaçışırken hızla içlerinden bir tanesini yakaladı.

Karmaşa sakinleştiğinde Adem, Habil’e ne gördüğünü sordu. Çocuk, “Bir aslan, bir ceylanı öldürdü,” dedi.

“Evet,” dedi Adem. “Ama biz burada aslanı izlemek için bulunmuyoruz çünkü bizim avımız o değil. Bizim ilgilendiğimiz ceylanlar. Onlar hakkında neler öğrendin?” Habil bir süre bu soruyu düşündü ama aslan ortaya çıktığında kaçmaya başlamaları haricinde söyleyecek bir şey bulamadı.

“Karşında gerçekleşen avın heyecanına fazla kapıldın,” dedi. “Ama aslan bir kez ortaya çıktıktan sonra ceylanın avlanması kaçınılmazdı ve bunda ilgi çekici bir şey yoktu. Daha çok sürünün geri kalanını izlemen ve onları düşünmen gerekiyordu. İlk ve en belirgin olanı, yakalanan arkadaşlarını bir an bile tereddüt etmeden bırakıp gitmeleiydi.”

Habil, itiraz ederek, sürü halinde yaşayan bütün hayvanların böyle davrandığını söyledi.

Adem, “Hayır, öyle değil,” dedi. “Eğer bir babun sürüsü olsaydı hepsi bir arada saldırıya geçip aslanı paramparça ederlerdi. Bununla birlikte, önemli olan şey bu değil. Gel, bakalım ceylanların yeniden toplandıkları yeri bulabilecek miyiz?”

Otlanmak için yeniden toplanmış olan sürüyü bulduklarında, Adem oğluna kendini değil sürüyü izlemesini işaret etti. Adem aniden yerinden fırladı ve kendine bakan

ceylan sürüsünün arasına daldı. Hava bir anda dört bir yöne doğru yukarıya sıçrayan ceylanlarla doldu. Ancak Habil, kaçışlarının başladığı kadar kısa bir sürede bitiverdiğini şaşırarak gördü. Bir kaç dakika içinde ceylanlar sanki bir şey olmamış gibi yeniden sakin sakin otlamaya başladılar.

Babası, “Ceylanların, aslandan kaçmak için dünyanın sonuna kadar koşmalarına gerek yok,” diye açıkladı. “Bir anlık hızlanmaları bile aslan ister avını yakalasin ister yakalamasin ondan uzaklaşmalarına yeterli. Aslan eğer avını yakalarsa, artık ceylanların peşinden daha fazla koşmasına gerek yok çünkü ceylanlar harekete geçtiğinde aslanın onların hızına yetişmesinin hiçbir yolu yok. Her şekilde, ceylanlar aslanın ilk saldırısından kurtulduktan sonra tek bir sıçrayış binlerce sıçrayış kadar etkilidir.”

Habil, “Ama eğer aslan avını kaçırsa, o zaman ceylanların tek tek peşine düşmez mi?” diye sordu.

“Olabilir,” diye yanıtladı Adem. “Ama bundan ne öğreniyorsun? Ortalığa her aslan çıkışında ceylanların dünyanın sonuna kadar koşmaları gerektiğini mi düşünüyorsun? Kaçtıkları yerde bir başka aslan haricinde ne bulabilirler ki? Tek bir sıçrayış seni avcından uzaklaştırırken dünyanın sonuna kadar kaçmanın ne anlamı olabilir?”

Habil bir süre bunu düşündü ve ardından kafasını salladı. “Söylediğin şeyi anlıyorum ama bunun bize nasıl bir faydası olacağını anlamıyorum; biz aslan değiliz ki.”

“Bunun bize yardımı olacak çünkü biz aslan değiliz.”

Habil bir kez daha başını salladı.

“Bak,” dedi Adem, “ceylanların hızı, onları aslandan koruyor ve bu nedenle de aslan onları teker teker avlama zahmetine katlanmıyor. Bunun yerine sürüye saldırıyor çünkü böylece bir av yakalama şansını artırıyor.”

“Ama bizler aslan değiliz ve ceylanların ulaşılmaz hızı bizim en kurnazca planlarımızı ya da sabrımızı boşa çıkarabilir. Şimdi beni izle ama geride dur.”

Adem, halen dağınık olan ceylan sürüsünün içindeki bir tanesine doğru yaklaşmaya başladı. Arkasından ona doğru yavaşça yaklaşırken, ceylan kafasını kaldırarak rahatsız bir şekilde sağa ve sola bakındı ve tam bu sırada Adem adımını yere koymadan donmuş gibi yerinde kaldı. Ceylan yeniden otlamaya döndüğünde yeniden yavaşça hareket etti. Ona yirmi adım kadar yaklaştığında ceylan yeniden kafasını kaldırıp baktı ve Adem bir kez daha yerinde kıpırdamadan durdu. Ceylan bir süre adamı inceledi ve ondan bir zarar gelmeyeceğini anladığında yeniden sakince otlamaya döndü. Fakat Adem on

adım kadar yaklaştığında, belki de bir sestten korkan ceylan yavaşça otuz adım kadar ileriye yürüdü.

Ceylanın arkasına geçebilmek için bir kavis çizdi ve ardından ceylan her kafasını kaldırıışında duraklayarak yeniden onun peşi sıra gitti. Bir kaç dakika içinde eğer uzansa ona dokunabilecek kadar yaklaştı. Elini yumuşak bir şekilde sağrısına dokunarak bir kaç kelime söyledi ve ceylan kafasını kaldırıp tek bir sıçrayışla bir anda kaçıp gitti.

Adem, oğluna, “Şimdi aynısını sen dene,” dedi. “Ve şunu unutma: Ceylan başını kaldırıp baktığında bir avcı değil bir ağaç ol.”

Bunun üzerine Habil bir ceylan seçti ve yavaşça ona doğru yaklaşmaya başladı ama bu konuda babası kadar yetenekli değildi. Defalarca denemesine karşın daha elli adım yaklaşmadan ceylan rahatsız oluyor ve uzaklaşıyordu. Adem, Habil’in farkında olmadan ceylanları bataklığa doğru yönlendirdiğini ve burada normalde olduklarından daha huzursuz olacaklarını fark etti. Yine de bir şey söylemedi ve oğlu gözden kayboluncaya kadar geride kalmayı sürdürdü. Ardından, yakınlardaki bir ağaçtan büyükçe bir kabuk kesti ve kabuğun iç kısmındaki lifleri sökerek bunlardan uzunca bir ip eğirdi.

Uzun bir zaman geçmemişti ki Habil geri döndü ve Adem onun yüzüne baktığında ceylanlara yaklaşma çabasında başarısız olduğunu anladı.

“Yapman gereken şey, ceylanın boynuna bir ip geçirmek,” dedi. “O zaman senin olacak.”

Habil, kederle gülerek, ceylanın yanına bile yaklaşamazken onun boynuna nasıl ip bağlayabileceğini sordu.

“Söylemek istediğim şey bu değil,” dedi Adem. “Gel de sana ne yapacağını göstereyim. Adem, ipin bir ucunu kendi beline diğerini ise oğlunun beline bağladı. “Ben ceylanım, sen ise avcısın. Bu ip ise bizi birbirimize bağlıyor. Şimdi ben otlamaya başlayacağım ve ne zaman ipin diğer ucunu tuttuğunu fark edersem sana bunu belli edeceğim.”

Adem iyice uzaklaştı ve ipin sonuna ulaştığında, belindeki ipteki gerilimi hissetti. Şüpheli bir şekilde çevreye bakındı ve Habil’e, “Kimsin ve niçin peşimden geliyorsun?” diye sordu.

Habil, “Ben bir avcıyım,” dedi.

Adem kahkahalarla güldü. “Bir ağaç olman gerekiyordu avcı değil. Ayrıca geriye döndüğümde benimle göz göze gelme.”

Bunun üzerine Adem yeniden ilerledi ama hemen belindeki ipin çekişini hissetti. Durup şüpheyle çevreye bakındı fakat Habil elinden geldiğince çaba sarf ederek bir ağacı taklit ediyordu. “Bu daha iyi oldu,” dedi Adem. “Ama ben hareket ettiğimde sen de hareket etmeyi öğrenmelisin yoksa her seferinde ipin öbür ucundaki elini hissedeceğim.”

Adem bir kez daha ilerledi. Bir süre boyunca ipteki gerilim sabit kaldı ama ardından belindeki ipin gevşediğini fark etti. “Bu da nedir? Birisi sessizce peşimden yaklaşıyor olmalı!”

Geriye dönüp baktı ve Habil’in gerçekten de daha öncekinden daha hızlı yaklaştığını gördü.

“İpte sabit bir gerilim oluşturmalsın Habil. Aksi taktirde herhangi bir anda ne yapacağımı önceden kestiremezsin; ama ben senin ne yaptığını anlayabilirim. Eğer ip gevşerse o zaman bana yaklaştığını anlaram.”

Adem biraz daha ilerledi ve bu sefer belindeki ipin ne aşırı çektiğini ne de gevşediğini hissetti. “Güzeel,” dedi ve ileriye doğru ilerlemeyi sürdürdü. “Şimdi, avcı ve av, birbirimize bağlıyız. Fakat bizi birbirimize bağlayan bağ, yalnızca senin elindeki bir şey değil. Bırak gözlerin, kulakların ve derin de bir ip olsun ve bırak bu ipler sana ne düşündüğümü söylesin. Bu ipler sana ne zaman duraklayacağımı ve otların arasında sağa sola bakınırken ne zaman yeniden hareket edeceğimi söylesin.”

Kısa bir süre sonra Habil, babasının hareketlerini, kendi varlığını belli etmeden yumuşak ve kolay bir şekilde izlemeye başladı. Bunun üzerine Adem, “Şimdi, son derece sabırlı ve yumuşak bir şekilde bana yaklaşmaya başlayabilirsin,” dedi. “Unutma, ipin bana bağlı olduğu için ben zaten seninim. Yapman gereken tek şey, beni tıpkı bir balık-mışım gibi yavaş yavaş çekmek. Fakat, ipteki gerilimi değiştirmemeye dikkat et.”

Ve fazla zaman geçmeden Habil, uzanıp babasının omzuna dokunabilecek kadar yaklaştı.

Artık hava kararıyordu ve Adem ile oğlu, yurtlarına doğru geri dönüş yoluna çıkmaya başladılar. Bir süre boyunca sessizce yürüdüler ve ardından Habil, “Yine de ne öğrendiğimi tam olarak anlayamadım,” dedi. “Sana bağlı olan ipin bende yarattığı duyguyu biliyor ve artık seni kolayca takip edebiliyorum. Ama ceylanın boynunda, onu takip etmeme yardımcı olacak bir ip olmayacak.”

Adem, “Eğer ceylan sana aitse, o zaman onun boynuna bağlı bir tür ip olacak,” dedi.

“Senin yolun ve ceylanın yolu, tanrının ellerinde örülen sonsuz ağın bir parçası. Eğer ceylan sana aitse, o ve sen tıpkı seninle benim birbirimize bağlı olduğumuz gibi bağlı olacaksınız. Ama bu ipi nasıl bulacağını sana söyleyemem. Ona dokunduğunda kendin bileceksin.”

Denizin Kıyısında Bir Yuva

Bir zamanlar, Adem ve ailesi, denize akan bir nehrin kenarında kendilerine bir yurt kurdular ve Adem, oğlunu alarak bir yaban domuzunun izini takip etmeye başladı. İzler yoğun çalılıkların altında kaybolduğunda, Habil çalılıkların çevresinden dolandı ve orada, nehrin kıyısında domuzun izlerini yeniden gördü. Domuz, büyük olasılıkla nehri geçmişti. Habil, babasını nehrin karşısına yönlendirdi; burada domuzun izlerini yeniden bulacağını umuyordu. Oysa nehrin kıyıları o kadar taşlıydı ki, domuzun oradan geçtiğini gösteren hiçbir ize rastlayamadı.

Habil, oradan oraya koşturup, iç bölgelerde yaban domuzunun izini ararken, Adem sırtını bir ağaca dayayarak oturdu ve oğlunu izledi. Adem, oğlunun yaban domuzunun izini bulmasını beklerken, oturduğu ağacın yanından geçen sayısız karıncanın tozun toprağın içinde kendilerine yol oluşturmalarını izleyerek vakit geçirdi.

Habil, kısa bir süre sonra, kaybettiği izi yeniden bulamamanın neden olduğu hayal kırıklığı ve öfke içinde babasının oturduğu yere geldi ve sabırsız bir şekilde ona baktı. Adem oğluna aldırmadan karıncaların yolunun üzerine bir yaprak koydu ve birkaç karınca, yarağın üzerine tırmandığında yaprağı yerden alıp bu kez karıncaların yollarından uzakta bir yere koydu. Karıncalar akılları karışmış bir şekilde yaprağın üzerine kümeleniler ve çılgınlar gibi dört bir yana gidip gelerek gizemli bir şekilde ortadan kayboluveren arkadaşlarını aradılar.

Habil, daha fazla sabredemedi ve “Peşinde olduğumuz domuz bizden gittikçe uzaklaşırken sen nasıl oluyor da bu aptal karıncalarla oynayabiliyorsun?” diye sordu.

Adem güldü ve “Bu aptal karıncalar sana, kayıp bir izi bulmanın yolunu öğretiyorlardı,” diye yanıt verdi. “Fakat sen izleyemeyecek kadar öfkeli olduğun için sana gösterdikleri şeyi göremedin ve karıncalar çoktan yollarını bulup yeniden gidecekleri yere doğru ilerlemeye başladılar. Şimdi dikkatle izle sana bir kez daha göstereceğim.”

Adem bu kez bir tek karınca alarak onu karıncaların yolunun dışında bir yere bıraktı.

Habil izlemeyi sürdürürken, biraz önce karıncanın sanki karmakarışık ve çılgıncaymış gibi görünen hareketlerinin aslında bir amacının ve bir yönteminin olduğunu fark etti.

Karınca bir süre boyunca düz bir çizgi boyunca ilerledi, ardından durdu ve bir kavis çizerek geriye, başladığı noktaya döndü. Bu kez, biraz önceki yönün tam aksi yöne doğru hareket ederek bir diğer kavis çizdi. Bu şekilde, düz bir hat boyunca ilerleyen karıncaların izleriyle kesişinceye kadar çizdiği kavislerin çapını büyüterek aramalarını sürdürdü. Bu sayede kayıp işçi karınca, tek bir adım bile kaybetmeden karınca sırasının arasındaki yerini aldı.

Adem, oğluna, “Nehiri kendine temel alarak araştırmalarını buna göre yap,” dedi. “Önce nehirin yukarisından aşağısına doğru ilerleyen küçük bir kavis çizerek başla. Başladığın noktaya ulaştığında bu kez çizdiğin kavisi bir kez daha büyüterek yine nehirin yukarisından aşağısına doğru bir kavis çiz. Er ya da geç senin yolunla yaban domuzunun yolu yeniden kesişecektir.”

Kendilerine karıncaları örnek alan Adem ve Habil, kısa bir süre sonra yaban domuzunun izini buldular ve yeniden avlarının peşine düştüler. İzler denize ve denizin kenarındaki daha açık alanlara doğru ilerliyordu. Bu sayede Adem ve Habil kaybettikleri zamanı hızla geri kazandılar ve yaban domuzu ile aralarındaki mesafeyi kapattılar. Silahlarını kontrol ettikten sonra hızlarını biraz daha artırdılar. Fakat silahlarını kullanma fırsatı bulamadan, kendilerini deniz kıyısında, peşinde oldukları hayvanın sakin sakin yüzerek uzaklaşmasını izlerken buldular.

Adem, “İşte bak böyle bir şeyi daha önceden hiç görmemiştim,” derken, Habil, “Peşinden gitmiyor muyuz?” diyordu.

Adem başını salladı. “Onu suyun içinde asla yakalayamazsın. Bu durumda da elbette onu takip etmemizin bir anlamı kalmıyor.” Fakat Habil, saatlerdir peşinde oldukları yaban domuzunu kaybetmeye hiç istekli değildi ve bu nedenle telaş içinde denize doğru ilerlemeye başladı.

Adem, kıyıya oturup oğlunun yaptıklarını gülerek izledi. Fakat fazla bir zaman geçmemişti ki Adem, oğlunun kıyıda yüz metre kadar ileride imdat çığlıkları attığını duydu. Oğlunun sesinin geldiği tarafa doğru baktığında, Habil’in göğsüne kadar gelen suyun içinde durduğunu gördü.

“Sorun ne?” diye bağırdı oğluna.

Habil, “Kıpırdayamıyorum!” diye yanıt verdi bağırarak. “Akıntı beni açıklara doğru sürüklüyor!”

Adem, oğlunun bulunduğu yere doğru güçlükle ilerlemeye çalışırken suyun altındaki bacaklarını güçlü bir şekilde iten akıntıyı hissediyordu. Habil’in yanına ulaşmayı ba-

şardığında, “İkimiz de doğanın güçleri tarafından esir alındık,” dedi. “Mücadele etmeye çalışıp boğulalım mı yoksa burada durup açlıktan ölelim mi?”

Habil, “Ne yapacağımı bilemedim,” diye yanıt verdi. “Eğer kendimi akıntıya bırakırsam denizin açıklarına sürükleneceğimi düşündüm.”

“Gerçekten de açıklara sürüklenirdin,” dedi Adem. “Sana, hemen hemen her zaman doğanın güçlerinin yanı sıra hareket etmemizi sağlayacak bir yol olduğunu anlatmaya çalışmıştım. Fakat bu, tıpkı rüzgârda savrulan bir yaprak gibi yaşamını doğanın güçlerine teslim etmen gerektiği anlamına gelmiyor. Aynı zamanda dona kalıp doğanın güçlerinin seninle ne yapmak istiyorlarsa onu yapmalarına izin vermen gerektiği anlamına da gelmiyor.”

Ardından oğluna, “Nereye gitmek istiyordun?” diye sordu.

“Kıyıya doğru,” diye yanıt verdi Habil.

“Kıyıya doğru gitmeyi denedin mi peki? Bana nasıl yaptığını göster.”

Habil suyun içinde ileriye gidecekmiş gibi bir hamle yaptı ama, “Ayağımı kaldırmaya korkuyorum,” dedi. “Eğer ayağımı yere sağlam basamazsam sürüklenebilirim.”

Adem düşünceli düşünceli başını salladı. “Tam olarak sana yapmamanı söylediğim şeyi yapıyorsun. Doğrudan doğruya suyun akış yönünün aksine hareket ediyorsun; ona sanki bir düşmanmış gibi vahşice saldırmaya çalışıyorsun. Bugün çalılıkların arasında yaban domuzunun izlerini kaybettiğinde o engele doğrudan doğruya saldırmadın. Kendini çalılıkların arasına atmadın; içinden geçmesi son derece dertli olan bir alanın içinden geçmeye çalışmanın çok saçma olduğunu anladığın için, yalnızca önüne çıktı diye o çalılıkların içinden geçmeye kalkmayıp çevresinden dolandın. O çalılıkların yakınlıklarında bir yerlerde geçilmez alanın bir yanından diğer yanına geçmeni sağlayacak, rahatlıkla geçilebilecek bir geçit olmalıydı; böyle düşünerek bu geçidi aradın. İçinden geçilmez çalılıklarla karşılaştığında kullandığın duyguyu burada da kullan.”

Habil, Birkaç dakika düşündükten sonra sahile paralel bir şekilde yürümeye başladı ve Adem de onu izledi. Birkaç yüz metre sonra dipteki akıntının zayıfladığını fark ettiler ve bunun üzerine acele etmeden, adım adım kuru topraklara doğru yaklaşmaya başladılar.

Yurtlarına döndüklerinde Habil, babasına, yaban domuzunun denize sürüklendiğini düşünüp düşünmediğini sordu.

“Sürüklenmiş olabilir,” dedi Adem. “Ama seni denize sürükleyen aynı neden sürüklenmemiştir. Bir yaban domuzu dip akıntısına doğrudan karşı koymaya kalkışmayacaktır; çünkü dip akıntısını onu yok edecek bir düşman olarak asla görmeyecektir. Tıpkı diğer engellerle karşılaştığında yaptığı gibi onun da çevresinden dolaşacaktır. Yine de, denize sürüklenmiş olabilir.”

Biraz zaman geçmişti ki Adem, sözlerine Birkaç şey daha ekledi: “Bazen, hayatta kalabilmek için doğanın güçleriyle birlikte hareket etmekten başka bir çaren yoktur; aksi taktirde yolun bir anda tıkanabilir. İşte o zaman, tıpkı kendini o tepelerde soğuğa açtığın gibi bu kez de ölüme açman gerekir. Bu deneyimin ardından, eğer hayatta kalmayı başarırısan, nasıl ki bir daha soğuktan hiç korkmayacaksan, ölümden de korkmazsın.

Sonsuza Kadar Dokunan Ağ

Habil’in artık erkekliğe adım atma zamanı yaklaştığında, Adem, oğluna şunları söyledi: “Biliyorsun ki sana bir çok şey öğrettim: bir taşın kenarını keskin bir hale getirmeyi, sivri uçlu bir mızrak yapmayı, kurnaz bir tuzak kurmayı, ılık bir çadır kurmayı, ağaç kabuklarından sağlam bir ip örmeyi ve daha bir çok şeyi. Bu bilgilerin tamamı çok yararlıdır ama sonuç itibariyle bunları hepsi de çöpten başka bir şey değil. Ayaklarımızın altındaki toz toprak, bu tür zeka ve ustalık ürünü olan atıklarla dolu.

“Benim sana vereceğim armağan, ne şekilde yararlı çöpler üreteceğin değil, çünkü bir insan bu tür bilgi olmadan da yaşayabilir. Fakat bir başka bilgi daha var ki, ona sahip olmadan kimse iyi yaşayamaz; işte benim sana vereceğim armağan dabu. Bu armağanın adı, bilgelik. Bu benim babamın bana, babamın babasının da ona verdiği bir armağan. Bu armağanı kendin ve çocukların için anımsa.”

Adem, bir an durakladıktan sonra konuşmasına devam etti: “Bilgelikğin ilk armağanı, yüzeyde olanın altındakini görmek ve altta varolan hareketi oluşturan şeylerin gerçek isimlerini bilmektir. Şu ana kadar olan şeyleri sana ‘öyleymiş gibi göründükleri’ için o şekilde adlandırdın; oysa bunların, gerçeğe daha çok yaklaşan başka isimlerinin varolduğunun bilincinde değildin. İşte bu nedenle çocuklar yalnızca yüzeyde olan şeyleri görürler. Eğer çocuklarının bilgeliğine hayran olan insanların oluşturduğu bir yurda gelirsen, o yurdun aptallardan oluştuğunu unutma.

“Çocuk sana, bana, annene bakar ve bizleri erkek ve kadın olarak adlandırır. Oysa çocuk, yalnızca bizim dış görünüşümüzü görür; oysa bizler kadın ve erkek değiliz, bizler geyiğiz. Kemiklerimizin üzerini sarıp sarmalamak üzere oluşan etimiz, geyiğin eti; çünkü bu eti yapabilmek için geyiğin etini yiyoruz. Başımızın içinde hareket eden gözlerimiz geyiğin gözleri ve bizler onların yerine dünyaya bakıyor ve onların görececeklerini görüyoruz. Bir zamanlar geyiğin içinde yanan yaşam ateşi şu anda bizim içimizde

yanıyor ve

bizler onların hayatını yaşıyor, tanrıların elinde onların izinden yürüyoruz.

“Çocuk, ovaların üzerinde uzayıp giden denize bakar ve onu çimen olarak adlandırır. Ama onlar çimen değildir. Onlar geyik, bizon, koyun, köstebek ve tavşandır. Şuradaki bir avuç bitki, bir faredir. Fare, öküz, ceylan, keçi ve böcek, hepsi de otların atışıyla yarırlar. Otlar onların annesi ve babasıdır; ve onların çocukları da ottur.

“Çocuk, ovalarda danseden bir grup yarattığı görür ve onları çekirge olarak adlandırır. Oysa yalnızca çekirgenin sert kabuğuna bakıyordu. Aslında onlar çekirge değildir. Onlar serçedir ve kısa bir süre sonra zırları tüylere dönüşecek ve gökyüzünde dans edeceklerdir.

“Bir ve aynı: ot ve çekirge. Bir ve aynı: çekirge ve serçe. Bir ve aynı: çekirge ve tilki. Bir ve aynı: tilki ve akbaba. Bir ve aynı ve adı, ateş; bugün ovalarda çimen olarak yanıyor, yarın çukurundaki bir tavşan ve sonraki gün ise çadırındaki insan olarak yanacak.

“Akbaba, tilkidir; tilki, çekirgedir; çekirge, tavşandır; tavşan, insandır; insan, çimendir. Hepimiz bir arada buradaki yaşamı oluştururuz; birbirimizden ayrılamayız, ateşin akışında tüketilemeyiz ve ateş ise tanrıdır.

“Her birimize parlamak için, kendimize gönderilen diğer varlığı ateşimizle kuşatmak için bir zaman tanınır ki, ateş bu şekilde birimizden diğerimize devam edebilsin. Hiçbirimiz tek başımıza sonsuza kadar yanan bir ateş olamayız. Her birimiz, zamanı geldiğinde bir diğerimize yollanırız. Tanrı tarafından yollandın ve şu an kendi yolunda yürüyorsun. Ben de yollandım. Kurt için, aslan için, akbaba ya da çimen için yollandım.

“Benim ölümüm, başka birisinin yaşamı olacak ve rüzgarla dalgalanan otlarda ayağa kalkacak, tilkinin gözüyle görecektir, kartalla havalanacak ve geyik ile koşacağım.”

Adem, bir süreliğine sessiz kaldı. Ardından konuşmasını sürdürdü. “Bilgelik için ikinci armağanı ise iz sürme armağanı; yani olguların doğal yönlerini belirlemektir. Tıpkı bir zamanlar babamın bana gösterdiği gibi şimdi de ben sana her şeyin izlerini göstereceğim.

“Kayalıkların yakınındaki mekanı, küçük tepelerin altındaki mekanı, sazlıkların yakınındaki mekanı, denize dökülen nehrin kıyısındaki mekanı hatırla. Bunlar, kendi düzenlerinde ve mevsimlerinde, bizim zamanın izini sürdüğümüz sınır taşlarımızdır. Bu sınır taşları tanrının ellerindeki yolculuğumuz için inşa edilmişlerdir. Bu yolculuk ise bizi, yaşam döngüsünün, sonsuza kadar yanan ateşi

içine yerleştirir. Bu ateşin içinde yaşarız. Çadır bizim için korunak değildir. Bize korunak olan şey yolculuğumuzdur. Yolculuğumuz, yaşamlarımızdan oluşturduğumuz bir şarkıdır. Bizler baltalarla, mızraklarla, çadırlarla ya da sepetlerle çalışan zanaatkarlar değiliz. Bunların hiç biri önemli değil. Bizler kutsal mekanların arayıcılarıyız.

“Yolculuğumuzu, diğerlerinin eşliğinde yaşarız. Geyik, tavşan, bizon ve bildircin önümüzde yürür; aslan, kartal, kurt, akbaba ve sırtlan ise ardımızdan yürür. Hepimizin yolları tanrının ellerindedir ve hiçbirimiz diğerimizden daha geniş bir yola sahip olmadığımız gibi hiçbirimiz de diğerimizden daha üstün kabul edilmeyiz. Ayaklarının altında kıvrılıp büzülen solucan, tıpkı senin gibi tanrının ellerinde kendi yolculuğunu yapmaktadır.

“Nerede yaşam hareket ediyorsa, o hareketin altında tanrının eli vardır; bu nedenle de hiçbir adım onun belirlediği yolun dışına çıkamaz. Dağ başında yanlış bir yola saptığında, bu da senin yolunun bir parçasıdır. Çocuğun hasta olduğunda ve avdan uzak kaldığında, bu da senin yolculuğunun bir parçasıdır. Çöllerde açlıktan ölmek üzere yolunu kaybettiğinde, kaybolmuş değildir; tam olarak yolunda ilerliyorsundur. Hilen işe yaramadığında ve avın senden kurtulmayı başardığında talihini lanetleme; bu başarısız av da senin yolculuğunun bir parçasıdır.

“Pek çok yolculuğun son durağı mızrağının ucu ya da hasat yapan bıçağının keskin kenarıydı. Aldığın şeyi, merhametli bir şekilde al ve şunları söyle: ‘Sen bana tanrı tarafından yollandın; seni ihtiyaçlarım için alıyorum.’ Unutma: av ve avcı buluştuklarında, her ikisi de yollarında ilerlemektedirler. Geyiğin sana yollandığı kadar sen de geyiğe yollandın ve tanrılar senin, geyiğin sunduğu armağanı kabul etmeni bekledikleri gibi geyiğin de senin sunduğun armağanı kabul etmesini bekliyorlar.

“Bizler bu dünyayı, birer hayvan, insan, insanların ruhu ya da tanro olmayan başka şeylerle de paylaşıyoruz. Bunlar, çorak toprakların, çöllerin ve hiçbir şeyin yetişmediği yüksek yerlerin sakinleridir ve bunlar ne geyiği ve bildircini kovalar ne de aslan ya da sırtlan tarafından kovalanırlar. Onlar da tıpkı bizim gibi yolculuklarını tanrının ellerinde sürdürürler. Kaderlerinde nasıl bir yolculuk yapmanın var olduğunu söyleyemem; çünkü onların yolu bizim yolumuzla kesişmediği ve onların yolu hiçbir insanın yolunun bitemeyeceği bir yerde biteceği için bunun bilemem. Yine de ne olursa olsun, tüm yolculuklar tanrının ellerinde olur ve şu anda bile bizim yolculuğumuz ve onların yolculukları bir arada örülüyorlar. Her kuşakta bir kaçımız, onların alanına uğradık ve onlarla mücadele ederek onların müttefikliğini ve rehberliğini kazanmaya ve bu sayede de sıradan olanın ötesinde bir güce ve bilgeliğe ulaşmaya çalıştık. Eğer içinde onları arama arzusu duyarsan kendini cesaret ve sağduyu ile silahlandır; çünkü bil ki yaşamın için savaşa girmek zorunda kalacaksın. Onları kesinlikle hafife almamalısın.

“Kendi yolunun, tanrının ellerinde sonsuz bir şekilde dokunan ağın yalnızca bir ipi olduğunu unutma. Senin ipin, ağın üzerinde, ovadaki farenin, dağlardaki kartalın, denizdeki yengecin ve kayanın altındaki kertenkelenin ipleri ile birlikte dokunuyor. Binlerce gün ötede yere düşen bir yaprak, senin yaşamına dokunur. Toprağın üzerindeki ayak izlerinin etkisi kuşaklar boyunca hissedilir.

“Senin yolunun üzerinde duran insanın da sen olduğunu unutma. Asla, tıpkı bir çocuk gibi, ‘Kardeşim bana bunu yaptırdı,’ ya da ‘Karım bana bunu yaptırdı,’ ya da ‘Tanrılar bana bunu yaptırdı,’ deme. Kendi oluşturduğun izler tümüyle kendine aittir. Bu nedenle o izlerin üzerinde cesur bir şekilde dur.”

Adem, oğlu anlattıklarını değerlendirebilsin diye bir süre durduktan sonra konuşmasını sürdürdü: “Bilgeliğin üçüncü armağanı, olayları verdiği mesajları anlamayı başarmaktır. Tanrılar evreni yaratırken, onu öyle yaptılar ki, gözü olan herkes onun içindeki Yaşam Yasası’nı okuyabilir. Bu yasayı bütün nesnelere ve olgulara yazdılar; ama bunun için kelimeleri kullanmadılar ki, yalnızca insan değil salyandoz da tavşan da onu anlayabilsin.

“İşte bu nedenle hiçbir insan, Yasa’yı kelimelere dökmeyi başaramayacak: çünkü bu yasa, kelimelere dökülemeyecek kadar basit. Zaman zaman karşına, ‘Neredeymiş bu Yasa? Ben Yasa filan görmüyorum!’ diyen şüpheçiler çıkacaktır. Onlara kurdu, geyiği ve çakalı izlemelerini ve tıpkı onlar gibi yaşamalarını söyle. Bu yaratıklar Yasa’yı anlar ve onu takip ederler: bu nedenle de aralarında herhangi bir suçlu yoktur.

“Zaman zaman bazı yaratıklar çıldırır ve Yaşamın Yasası’nı bozmaya kalkarlar. Bu hayvanların arasında olduğu kadar insanların arasında da olur. Bu tür varlıkların hayallerine akıl ermez. Onlar, kendi içlerindeki yaşam kıvılcımının sonsuza kadar kendilerine ait olduğunu ve bütünlüğe geri döndürülmemesi gerektiğini hayal ederler.

“Böyle bir durum insanın başına geldiğinde o insan, pek çok şeyi yapabilir hale gelir. Kendi yoldaşları arasında sorunlar yaratır, onlara aniden ve vahşice saldırır, hatta onları öldürür. İhtiyaç duyulduğunda sahip olduklarını paylaşmaya yanaşmaz. ‘Bu benim mızrağım ona dokunma; eğer mızrağın ölmediği için ölecekse o zaman öl!’ der. Bu tür bir insan durdurulmalıdır; ama acımasız bir şekilde değil acıyarak çünkü ruhu bir nedenle zedelenmiş ve bunun sonucunda da delirmiştir. Yaşam Kanunu, sana bunu nasıl yapacağını söyleyecektir. Eğer yatağını serebileceğin tek yerde dikenli çalılar büyüyorsa, onlara ‘sizi ihtiyacım olduğu için söküyorum çünkü ben yalnızca bir insanım ve yaşayabilmem için uyumam lazım,’ diyerek sökersin. Eğer yurdunu kurabileceğin tek yer bir kayanın yanısırsa ve burada bir engerek yaşıyorsa, onu oradan kovalarsın. Eğer onu kovmana karşın oradan gitmezse o zaman onu öldürürsün ama bunu yaparken, ‘Seni ihtiyacım nedeniyle öldürüyorum çünkü ben yalnızca bir insanım ve engereklere

dikkat etmek zorunda kalmadan yurdunda rahatça hareket etmeliyim,' dersin.

“Eğer mesele sorun çıkaran bir insansa o zaman onunla gerektiği gibi başa çıkmalısın çünkü sen yalnızca uyum içinde yaşayabilecek kadın ve erkeksin. İlk başta, sornu çıkaran kişiyle dalga geç ve biraz mizah duygusu aracılığıyla kendi davranışının kendisini nasıl aptal yerine koyduğunu görsün. Eğer düzelse şaka yapmayı bırak ve bir daha bu hatalı davranışından asla bahsetme. Eğer düzelmezse, koruyacak kimsesi kalmayacak şekilde ondan uzaklaş, kimse onunla avlanmasın, eğer hasta olursa ya da kaza geçirirse kimse ona yardım etmesin. Bunun üzerine eğer sana gelir ve ‘Bugün iyi bir av geçti, onu seninle paylaşmak istiyorum,’ derse o zaman kendini iyileştirmek istediğini anlayacaksın. Bu durumda tek bir azar sözcüğü kullanmadan onu yeniden halkının arasına kabul et ve bırak burada ilişkilerini kendi bildiği şekilde onarsın. Yaptıklarına karşın düzelmiyor ve çevresindekilere sorun çıkarmayı sürdürüyorsa o zaman onu kendinden uzaklaştır ve geri dönmesini engelleyecek bir muhafız koy. Eğer bir süre sonra ateşin çevresindeki çemberdeki yerini yeniden alması için kendisine izin vermeni istiyorsa ya da bir şekilde düzelme isteğini gösterdiyse, onu herhangi bir azarlamada bulunmadan halkının arasına kabul et ve ona, sorun çıkarmadan önce nasıl davranıyorsan öyle davranmayı sürdür. Bütün bunlara karşın halen düzelmiyor ve uzaklaştırılmayı da reddediyor, bir yandan da halkının arasındaki düzene ve uyuma vahşice saldırmayı sürdürüyorsa o zaman, eğer hepiniz aynı karardaysanız, öldürülmesi gerekir. Bunun, eğer mümkünse kendi ailesi tarafından yapılması gerekir; bu sayede bunu yapan aile üyesi daha sonradan toplumun içinden herhangi bir kınama ile karşılaşmaz. Eğer mümkünse onu uykusunda öldür; merhamet göstererek ve şunları söyleyerek: ‘Seni ihtiyacımız nedeniyle öldürüyoruz; çünkü bizler yalnızca birer insanız ve sana acı veren bu delilik bize de bulaşmadan birer insan olarak yaşamayı sürdürmeliyiz.’”

Adem bir süre durakladıktan sonra aynı konu üzerinde konuşmasını sürdürdü: “Tanrı yalnızca nesnelere değil aynı zamanda olaylara da yazar; ve bu yazılanları okumayı başarmak en büyük bilgeliktir.

“Gücünü kullanmaktan çekinme; ama bilge bir adamın, ‘Seni yenilgiye uğratacağım,’ diyerek kendini asla akıntının karşısına almadığını da unutma. Ama bilge bir adamın, ‘Ah, demek ki şu anda tanrılar benim hayatımı istiyorlar!’ deyip akıntının kendini yok etmesine izin verdiğini de sanma. Bunun yerine o, akıntıyı aşacak ve tanrıların bir köşeye çekilip dinlenmesi için kendine ayırdığı kanalı bulmayı başaracaktır.

“Sana konu ile ilgili bir öykü anlatayım: Bir zamanlar bir adam ava çıkmıştı ve bir dağın eteklerinde bir keçi gördü. Kendi kendine, ‘Bu keçi bana mı ait yoksa tamamlaması gereken bir işi mi var bilmiyorum ama bunu anlamanın bir tek yolu var,’ dedi. Bunun üzerine tüm gücüyle keçinin peşine düştü. Fakat bir süre sonra bir taşla takıldı ve yere yuvarlandı. Kendini yerden kaldırırken, ‘Belki de tanrıların bu keçi için başka tasarıları

vardır,' dedi. 'Ama bunu anlamanın bir tek yolu var.' Bunları söyledikten sonra yeniden telaşla keçinin peşine düştü. Çok geçmemişti ki ayağı bir bitkinin köküne takıldı ve küçük bir oyuga düştü. Yara beresine bakmak için duraksamadan kendini hemen topladı ve 'Belki de bu keçinin yaşayacak bir günü daha vardır. Yine de bunu anlamanın tek bir yolu var,' diyerek gerçek bir avcı gibi avının peşinden gitmeyi sürdürdü. Bir kez daha çok geçmemişti ki, tuttuğu bir taş elinde kaldı ve tırmandığı tepenin yarısına kadar aşağıya düştü. Tüm bedeni ezik ve yaralarla kaplandı. Bir kez daha kendini yerden kaldırdı ve 'Bugün benim aç kalma günüm olabilir ama her şeye karşın bunu gerçekten anlamanın bir tek yolu var,' diyerek bir kez daha avın peşine düştü.

"Bu arada keçinin gerçekten de tamamlaması gereken bir işi vardı ve tanrılar bugün onu insana av olarak vermemeye karar vermişlerdi. Fakat avcının ne kadar kararlı olduğunu gördüklerinde, tanrılar kendi kendilerine, 'Göründüğü kadarıyla bu adamın ihtiyacı, keçinin tamamlaması gereken işten daha önemli; bu durumda keçiyi adama verelim,' dediler. Bunun üzerine daha fazla sürmeden, başka bir dert ile karşılaşmadan avcı avına yaklaştı ve onu zahmetsizce avladı. Avcı, 'Biliyordum!' diye haykırdı. 'Her şeye karşın bu keçi bana aitti.' Ve kesinlikle haklıydı.

"Şimdi sana bu konuda ikinci bir öykü daha anlatacağım. Bu öykü aynı avcı ve aynı av ile ilgili. Daha önceki öyküde olduğu gibi bu öyküde de keçinin tamamlaması gereken bir işi vardı ve tanrılar keçiyi adama av olarak vermemeye karar vermişlerdi. Adamın tüm kararlılığına karşın tanrılar keçinin tamamlaması gereken işin, adamın ihtiyacından daha önemli olduğunu biliyorlardı ve bu nedenle de adamın, keçiyi almasına izin vermediler. Bu nedenle de birbirlerine, 'Avcının, bu keçiyi öldürmesine engel olunmalı,' dediler. Bunun üzerine elbette kısa bir süre sonra bir yarığa düştü ve ayak bileğini incitip topallamaya başladı. Avcı, 'Biliyordum!' diye haykırdı. 'Bu keçinin tamamlaması gereken bir işi var ve bana ait değil.' Ve elbette haklıydı.

"Şimdi aynı konudaki üçüncü öyküyü dinle. Aynı avcı ile ilgili. Aynı şekilde keçinin peşinden gitti ve aynı yarığa düşerek ayağını incitti. Bunun üzerine keçinin kendine ait olmadığı gerçeğini kabul etmek yerine, kendini düştüğü yerden kaldırdı ve korkunç bir acıyla topallerken, 'Her şeye karşın bunu anlamanın bir tek yolu var!' dedi.

"Adamın aptallığı karşısında akılları karışan tanrılar, onu durdurmak için ne yapabileceklerini düşündüler. Kendi kendilerine, 'Eğer başına dağı yığmazsak onu avından vazgeçiremeyeceğiz gibi görünüyor,' dediler. Nitekim, bir süre sonra dağ, adamın başına yıkıldı ve altında ezilmeden kısa bir süre önce, 'Biliyordum!' diye haykırdı. Ve bu, onun sonu oldu.

"Bu üç hikaye de bana babam tarafından anlatıldı ve ben de sana bu durumu anlatmanın daha iyi bir yolunu bilemediğim için bu hikayeleri tekrarladım. Harekete geç-

tiğinde, bütün kalbinle ve güçlü iradeyle harekete geç ama kulaklarını, olayların sana yolladığı mesajları duyacak şekilde açık tut ve tanrılarını, sen daha ne olduğunu anlamadan dağları üzerine yığmaya zorlama.”

Adem, konuşmasını sürdürdü: “Sana aynı durumu daha iyi anlamana yardımcı olacak bir öykü daha anlatabilirim. Bir zamanlar bir grup aslan ve bir grup kurt, birbirine çok yakın av alanlarına sahiplerdi ve bu durum iki tarafın da sinirlenmesine neden oluyordu; çünkü zaman zaman aslanlar kurtların alanında avlanırken zaman zaman da kurtlar, aslanların alanında avlanıyorlardı. Bunun üzerine en sonunda aslanlar kendi aralarında, ‘Artık bu çekişmeye bir son verelim,’ diye konuştular. ‘Bu gece, şafak sökmeden önce kurtlara aniden saldırırım ve son yavrularına kadar hepsini öldürelim.’ Ve söyledikleri gibi de yaptılar.

“Bunun üzerine aslanlar gerçekten de rahat bir döneme girdiler. Av alanlarını kurtlarla paylaşmak zorunda kalmadıkları için av hayvanları o kadar bollaşmış ki, tembel tembel yattıkları mağaralarından dışarıya çıkmaları yemeklerini avlamaları için yeterli oluyordu. Bunun üzerine daha çok üremeye başladılar. Çocukları iyice beslendi ve oyuncu oldu. Fakat yaşlı aslanlardan bir tanesi büyük bunlara baktı ve ‘Sanırım bir hata yaptık,’ dedi. ‘Yavru aslanlar şişman, yavaş ve fazla sakinler. Aslanların böyle olmaması gerekir. Aslanların, tıpkı gençken bizim olduğumuz gibi çevik, hızlı ve saldırgan olmaları lazım.’

“Diğer aslanlar, yaşlı aslana güldüler ve ‘Bu kadar çok yiyecek varken yavrularımız nasıl zayıf kalabilirler ki? Kaldı ki, avlanmak için yalnızca patilerini uzatmaları bile yeterken niçin çevik ve hızlı olmaları gereksin ki? Ayrıca bütün düşmanlarımızı yok ettiğimize göre niçin çevik ve saldırgan olsunlar.

“Böylece yaşlı aslan susturuldu ve yavru aslanlar büyüyüp şişman, yavaş ve iyi huylu birer evcil hayvana dönüştüler. Fakat bir gün, kuraklık nedeniyle Kuzey’deki av alanlarından göç eden bir grup vahşi köpek çıkageldi. Çeviktiler, hızlıydılar, saldırgandılar ve açtılar. Aslanlar, vahşi köpekler ile karşılaştıklarında, bir anda onlar tarafından parçalanıp parçalanarak öldürüldüler.

“Gördüğün gibi yaşlı aslan haklıydı. Aslanlar bu durumu görece kadar bilge olmasalar da, eski rakipleri olan kurtlar onları canlı ve hayatta tutuyorlardı; kurtları yok ettikleri anda kendilerini de yok etmiş oldular. Bu durumda eğer Kuzey’den vahşi köpekler gelmemiş olsaydı da, ilk kuraklıkta ya da ilk tufanda yine de kolayca yok olacaktı. Elbette bu yalnızca bir öykü. Aslanlar Yaşamın Kanunu’nu biliyor ve ona uyuyorlar; bu nedenle de asla böyle bir aptallık yapmazlar.

“Tıpkı aslanlar gibi insanlar da avcıdır ve bütün avcılar gibi biz de zaman zaman av için

diğer avcılarla mücadele etmekten yoruluruz. Buna karşın, bu mücadeleden ne kadar yorulsak da rakiplerimiz sayesinde ayakta kalırız, rakiplerimiz hayatta kalmamaız için gereklidirler; çünkü eğer onlar olmazsa

şişmanlar, yavaşlar, sakinleşir ve er ya da geç yok olur gideriz. Bu, bizim insan rakiplerimiz için de geçerlidir. Zaman zaman komşularımıza şişmanlamadığımızı ve yumuşamadığımızı gösteririz; onlar da bize gösterirler!

“İhtiyaç olduğunda, savaşa girdiğinde acımasız ve kararlı ol; ama bu rakiplerin sana tıpkı bir geyik gibi hayatta kalman için yollandıklarını unutma. Tıpkı bir geyiğe saygı duyduğun gibi rakiplerine de saygı duy; ve savaşta kıydığın insanların karılarına ve çocuklarına cömert davran. Hem yiğit hem de yüce kalpli bir savaşçı çağlar boyunca hatırlanacaktır.

“Tıpkı ne yaparsan yap gelgiti durduramayacağın gibi, hiçbir çaba da herhangi bir şeyi vaktinden önce olgunlaştırmayacaktır. Bir insan, avcı olmadan önce avcı olmayı öğrenemez. Avcılık, avlanmadan öğrenilebilecek bir şey değildir. Bir yetişkin olmak da aynı şeydir. Nasıl ki bir çocuk, yetişkin olmadan önce yetişkinliği öğrenemezse, bir insan da avlanmadan önce avcı olmayı öğrenemez. Bu nedenle bugün her şeyi yapmana izin veriliyor çünkü sen halen bir çocuksun. Fakat yarın, bir erkek olduğunda, bir çocukken yapmana izin verilen şeyleri yapmana daha fazla izin verilmeyecek. Eğer bugün kızgınlıkla mızrağını bir taşa vurup kırarsan buna gülüp sana yeni bir mızrak yaparım; çünkü halen bir çocuksun. Fakat eğer aynı şeyi yarın yaparsan kendine yeni bir mızrak hazırlamak ya da aç kalmak zorunda kalırsın; çünkü artık bir erkek olacaksın ve kendi hayatının sorumluluğunu almak zorunda kalacaksın.

“İşte yetişkinliğe kabul töreninin anlamı budur: bir yetişkin olmayı öğrendiğini değil, yetişkin olmayı öğrenmeye başlayacağını anlatır. Erginlik töreninden sonra düşüncelerin bir gün öncekiler gibi olacak ama yetişkinlerin kurallarına uymak zorunda kalacaksın ve bir yetişkinden beklenenler sende de beklenecek. Bununla, tıpkı bir avcı olmayı öğrenmekle başka çıktığın gibi başa çıkacaksın: başlayarak.

“Yaşam Kanunu’nu öğrenmeye başlıyorsun. Ben de Yaşam Kanunu’nu öğrenmeye başlıyorum. Eğer son günümde, son kez gözlerimi kapamadan önce bana Yaşam Kanunu’nu bilip bilmediğimi sorsan sana şunu söylerim: ‘Öğrenmeye başlıyorum.’

“Eğer herhangi birisi sana, Yaşam Kanunu’nun tamamını bildiğini ya da bunu kelimelere dökebileceğini söylerse, o insan ya aptal ya da yalancıdır; çünkü Yaşam Kanunu evrende yazılıdır ve hiçkimse onun tamamını bilemez. Eğer Kanun hakkında herhangi bir şüphe duyarsan tırtıla, martıya ya da çakala danış; çünkü hiçbir insan o kanunu bu yaratıklar kadar iyi bilemeyecek ya da izi izleyemeyecektir.”

Adem bir süre sessiz kaldıktan sonra son sözlerini söyledi: “Sana verdiğim armağan, bilgelik. Bu, babamın babasından aldığı, bana bıraktığı ve benim de sana bıraktığım miras. Bu miras kuşaklar boyunca babadan oğula aktarıldı. Aletlerin bozulacak, mızrağın körleşecek, çadırın eskiyecek, ipin yıpranacak ama sana verdiğim bilgi asla eskimeyecek. Binlerce kuşak sonra bile binlerce kuşak önce olduğu kadar güçlü, etkili ve geçerli olacak.”

